

۱۵ اگستوس ۳۲۷

نومرو ۲۹

آدرهس :

IDJTihad

Constantinople

اوجنچی سنه

اجتهاد

آدرهس :

اجتهاد ادارهخانهسی :

شهر اماتی قارشیدنده دائره

مخبره و صدر .

سنه ۴۰ ، نسخه سی

۲ غروشدر .

آیده ایکی دفعه نشر ایدیلیر اقتصادی ، اجتماعی ، ادبی ، مجموعه

ترجمان

تولوشلارك مزارينه روزكارلر آغلاشير . .
 يوللرده هيچ صو بولمايان آواره يولچلر
 ماتملى يير توكلى سويلەر ، اوزاقلالاشير . .
 انكار ايدندنده شيمدى دعالار اولور ، قانار ! . .
 يوزلر صولار ، بيلهكلر توشور ، كوزلر اينجهلر ،
 قىلير دورور . . «يارين!» ديهه پر وعدوبى مكان
 كون آيريليركن توشلر اوزاقلرده سوزلهشير . . .

ماتمه كولكه ، خسته ملالى آلنلرك
 تو تونده پر غرور و تخيل ، ديكه تله نير . .
 موعودى ساده بلكه بودر ، اى هپ آغلایان ،
 آقشام . . اوزاق سارلك آلتينده قانلارك ! . . .

اسماعيل حامى .

تفكر

تفكر ماده نك بير حركتى در .

Moleschott مولشوت

تفكر ايله ايلافده ماغيه نك اهتزاز عصي! لكتريكيلى آره سنده كى
 ارتباط و منابيت ، لون ايله اهتزازات ضيائيه و صدا ايله اهتزازات
 سيالات آلاستيكه آره لرنده كى ارتباط و منابيتلك عيى در

Huschke هوشكه

مادامكه انسان ماده در و ماده نك خارچنده هيچ بيرشى حقنده
 بير فكري يوقدر ، مادامكه تفكر ايتك ملاكه سته مالك در ، بوندن
 «ماده تفكر ايدنه ييلير ياخود تفكر اسمنى ويرديكمن طرز وجود

عقلو بارونه سه ويرديكمن ، جوابك خلاصه سى : سوق
 وجدان و حكم عقل ايله دين ميني قبول بيورد يفتكرى تبريك
 ايله مسروريتى عرض ايدىورم . مستوريت مسئله سنه كلنجه
 سزه شيمدى آچيق بر جواب ويره ميه جكم . زيرابنده لرنده
 بوكا يترك علم و قوت يوقدر فقط مسئله يى علمى كرامت
 ايشيدوب مذا كره سنى ايدوب برقرار ويره جكلرى شهبه سز
 اولديغندن برخيلى وقت مسئله نك حلنه قدر صبر ايتكمر لازم
 كلور . مسئله پك اهميتلدر . دينى اولماق ايله برابر اجتماعى
 واقصادى بر مسئله در . جوابى آراشدير مق ؛ درين و عميق
 اجتهاد ايتك لازمدر ، بوده هر بر منلانك ايشى اوله ميوب
 بلكه علميه مجلسلرينه احتياجلدر .

هر حالده مسئله روسيه دن ماعدا عثمانلى ، مصر و ايران
 علمى كرامى حابندنده مذا كره ايدلسه كر كدر ، بو
 خصوصده بزه يتيشن حكم و قرار اولور سه هان سز عقلو
 خام حضر تلرينه عرض و بيان ديندارانده بولنور مسرور
 اولورز اقدام .

(اقدام) ۱۸ ايلول ۱۹۱۰

آقشام

جناب شهاب الدين بکه

آقشام . . ائلى كوكلرك آلتينده آغلایان
 قىلرده توشكى سوزلره عائد يير انكسار ،
 قىلرده يير دعايه كيردن اسم يادكار
 ماتلر آكلاتير ، داها كوزلر يورولمادن . . .

و حرکتی آلامیه مستعد در « نتیجه سنی چقار ماق داهاد و غروا و ملازمی ایدی ؟

د، ولباخ D'Holbach

(قارل فوگت Karl Vogt) ك پك معروف و پك چوق هجوم

و مناقشه به معروض اولش بیر مطالعه سیدر که بویختی یازمه مه سبیت ویرمشد . (قارل فوگت) ك مطالعه سی شودر : « صفرا ایله قارده جگر ، اندر ارایله بورکر ارده سندن کی ارتباط تفکر ایله دماغ آرده سنده عیناً موجود در . » ذاتاً بو مطالعه فرانسز طیب فیلسوفی قابانیس Cabanis طرفدن همان همان عینی تعیرات ایله . قارل فوگت دن پك چوق اول : افاده ایدلشدی . طیب مومی الیه شویله دیمشدی : دماغی ، تفکر حصوله کتیرمه به خاص بیر عضو کی نظر اعتزله آلامی در ، نیته کیم معده و باغیر صاقلر فعل هضم اجرا سنه ، قارده جگر صفرا افراینه خاص عضولدر : « الح ،

بوتشیدیک ملایم : مصیب اولمادیغنی بیان دن کندیتری کیری آلامیز ، بونکله برابیر بو مطالعه نك در میان اولونماسی اوزدیرینه صاحب مطالعه علیهنده متحداً اعلا اولنان فریاد رد و تقیحه ، هیچ بیر صورتله اشتراك ایتمک ایسته مه یز . انموشکافانه تدقیق و معاینه .. صفرا و اندر افراینه تفکر ك دماغده مدار حصولی اولان طرز فعل آرده سنده هیچ بیر مشابهت حقیقه کشف ایتمه مزه بزنی مستعید قلماز .

اندر افر و صفرا ، لمس اولونور ، طاریایر ، کور و لور جوهر لر ، فضا ، اوله رق وجود ك طر دایتدیکی مواد افرایه لر در : بوماهیتده بیر ماده اولماق شویله طور سون ، بالعکس تفکر نه دماغده معین بیر طرزده مرتب و موضوع جوهر لر ك و یاو جوهر لر ترکیباتنک بیر فعالیتنی یاخود بیر حرکتی تشکیل ایدر . سر تفکر ، اولدییی کیبی : علی حاله نظر اعتبارده آلیان دماغنک مرادنده مکین دکلدز . فقط بحث اولده ، شرح و توصیف ایتدی کمز معین شرائط تشریحیه و فیزیولوژیایه ایچنده مذکور ماده لر ك اتحادیله بیروغنی مقصده متوجه فعالیتلرینک (معامله متسلسله) (Processus) سی ، افعال مترابطه سی ایله قائم در . بناء علیه

تفکر ، حرکات عمومی طبعنک ، مراکز عصبیه به خاص بیر شکل خصوصیتی کیبی نظر اعتباره آلیناق لازمدر ، نیته کیم تقاض عضلات حرکتی ، الیاف عضایه ، ضیا حرکتی اثیر کونی éthercosmique به خاص در . تفکر ، مع هذا ، بالذات ماده دکلدز ، فقط مادی در ، یالکز شو معاده مادی در که ، تفکر ، قوت ، ماده ایله نه قادر غیر قابل انتکاک بیر صورتده متحد ایسه ، او درجه متحد بولوندیغنی بیر جوهر مادینک تجلیسی کیبی متجلی اولور . تعیر دیکرله ، تفکر .. حرارتی ، نهای و الکتریکی جوهر مصدری substratum سندن تفریق ایتمک نه قادر غیر قابل ایسه او قانار غیر قابل تفریق اولاراق متحد بولوندیغنی بیر جوهر خصوصی نك بیر تجلی خصوصی کیبی عرض وجود ایدر . بنابرین تفکر و تجزیر و عینی جوهر ك ایکی وصفی کیبی و آنحاق بوصورتله نظر اعتباره آلینا بیلیر [۱]

تفکر اشکال حرکت دن بیر شکل در : بو بیر حقیقتدر که یالکز عقلاً دکل تجربه ده ثابتدر . جریان عصبی نك سرعتیه دائر مشاهدات اثبات ایتشدر که دیکر بعض حرکاته نسبتاً جریان عصبی نك سرعتی پك آز اهمیتلی در ، دماغده اجرا اولونان و دماغنک جوهر قشرینک حجراتی یکدیگرینه ربط ایدن الیاف متوسطه نك معاوتی اولماق سزین حیز

[۱] « و هله اولاده آکلاشیلاماسی قولای اولمایان بو عبارت در مراد شودر : تجزیر بیر جسم فضاده بیر مسافه اشغال ایتمه سی صفته دینیر . بو صفت موصوفندن آیریناز و ماده دکل فقط مادی در . تفکرده ینه عینی جوهر مادینک بیر وصفدر . اوده موصوفندن آیریناز . ماده دکلدز فقط مادی در . تفکر و تجزیر عینی و بیر جوهر ك ایکی وصفی کیبی و آنحاق بو صورتله نظر اعتباره آلیتر عبارت سندن مقصد آنحاق بودر . »

روح *âme*، اذعان *esprit*، تفکر *Pensée*، احساس *sensation*، ارادت *volonté* کلمه‌ای ییرر *entité* نی یعنی بذاته موجود ییرر جوهری اصلاً افاده ایتمزلر، فقط یانکز خاصه‌لری، ملکه‌لری جوهری ذی حیاتک فعل‌لری یا خود حقیقت ماده‌یه نك آثار غیر مجرده *phénomène concret* سی اوزدرینه مؤسس نتایجی افاده ایدرلر. فلسفه مکتب‌لری نك، مذاهب فلسفیه نك یو بونک قصوری شونده در؛ که حقیق شیلر، حقیق موجودلر ایچین، دوغروسو سوبلنمک ایسته نیلیرسه، آنجا اعتباری ییرمدلول ومعنایه مالک اولان کلمه‌لر بولورلر و بو صورتله اک بسط حقایق *faits* ایچنه چاره‌سی بولونماز ییرتشوش ییرقاریشفاق ادخال ایدرلر. بو تشوش ماده حقتده ایدیندکلری تماماً غلط و خطالی فکر ایله؛ ماده حقتده ییر حکم مصیب ویرمکن کندیلیری منع ایدن غلط و خطالی فکر ایله دهاها رباده حفظ و تزیید اولونور. (سپرتوالیست) لرله هم فکر اولاراق ماده نك تفکره غیر مستعد اولدیغنی ادعا و تصدیق ایتمک ایچین احتجاج اولوناجاق معقول نهجه، نه سبب واردر. هیچ ییر- بزم اسپرتوالیست شعار اولان تربیه مزک تأثیریه فرناً بعدفرن زده طبعی ییر فکرکی کورونمه یه باشلامش اولان مذکور غلط و خطالی فکر دن باشقا؛؛ حاله هیچ ییر سبب؛ هیچ ییر وجه یوقدر. بالعکس ماده نك دوشونمه سی، کوندوزک کوتشی کیچی بارلاق ییر حقیقت در. و قیله لامه تری *La Mettrie* «ماده دوشونه بیلیرمی دییه صورماق ماده ساعتلی کوستره بیلیرمی دییه صورماق در» دیدیکی وقت سپرتوالیست لرك طاراذع تأثیریه، بومسئله ذه، استهزا ایدیوردی. شبهه سزدر، که اولدیغنی کیچی نظر اعتباره آلمان ماده دوشونه مز- اعتلرك عدیننی چالاماز؛ لاکن ماده دماغ حالده بولوندیغنی وقت دوشونور، و، ساعتک قاج اولدیغنی ذیله ووراراق بیلدیره- بیله جک ییر آلت حال و موقعنده بولونجه ساعتلی چالار

حصوله کله مه یین معامه متسلله ذهنیه ایچین ده بونظرک اصابتی تعین ایدر. پک- ماهرانه و فطینانه تفصحات دن شو نتیجه چیقارکه تصور ایده بیلدیکمز اک سریع تفکر حصول پذیر اولماق ایچین ییر ثانیه نك سکزده ویا اونده ییری ییر مدت دن دهاها آزمان ایسته مز. وعدم دقت، یور- غونلق، فعالیت ذهنیه نك عطالت ویا اختلالی کیچی احوالک سببیه انتقالک ویا عکس عملک سرعتده حصوله کلن آزانه ایله بو مدت زیاده له شه بیلیر.

معلم آهه رزنك [۰] کوستردیکی وجهله، بوندن شو نتیجه بالطبع حقیقور، که فعل، ذهنی، غیر بسیط، مقاومت عرض ایدیچی ییر جوهر متحرک ایچنده اجرا اولونور؛ بناء علیه بویه ییر فعل ییر شکل حرکت د، که عضویتک بوتون استحالاتنک علامتی کیچی ییر مقدار حرارت حصولیه مترافق اولماق لازم کلیر. فیزیولوژیاشناسلرك تجربه‌لری، تام فعالیتیه کیردیکی آنده عصبک ایصندیغنی، ذاتاً اثبات ایتمشدز. کذاک معلم شیف *Schiff* دخی بوتون ییرسلسه تجارت مهمه ایله کوسترمشدز، که ییر تأثیر *impression* ک دماغه ووردی حرارنک بر ترفع آینسی حصوله کینیر! بوندن شو دخی استدلال اولونور که فعالیت عقلیه تأثیرات خارجیه نك تولید ایتدیکی حرکتک جوهر قشری حجراتی آره سنده تشعشعندن باشقا ییرشی دکلدز. زیرا ییر ماهیت محسوسه *réalité sensible* اولما دیقجه تفکر یوقدر. بوتون فعالیت عقلیه، احساس و احتیاسی اخذ ایدن فردک خارجه قارشی عکس عملی اوزهرینه مؤسسدر. تأثیرات حاضریه ویا تأثیرات مقدمه یه مربوط اولمایک فکر یوقدر و فعالیت عقلیه نك روحی الیاف عصبیه واسطه سیاه بوفکر لرك یکدیگرینه زنجیر لنده سنده قائم در.

ذاتاً تفكر بعض حركات ماديّه معينه، ناقابل انفكاك
بى صورتده، مربوط اولديغى اثبات ايتديكدن سوكره ديموميت
قوت Conservation de la force قانون عظيمى خاطر لاتماق كفايت
يت ايدر، تا كه هر عقل سليم شو حقيقتنه قناعت كامله اوزره
اولسون: تفكر ياخود فعاليت عقليه، عمومى واصلأ بىر
اولان حركتك اساساً خصوصى بىر شكلى ياخود بىر طرز
تجلى خصوصى در؛ او حركتك كه طبيعتك دوران قوا
Circulation des forces سنى ادامه ايدر و بعضا قوه ميخانيكيه،
بعضاً قوه الكترىكيه، بعضاً قوه عقليه، الخ شكلنده بزه نمايان
اولور.

عضويت زده اجرا و تقدى واسطه سيلاه ادامه اولونان
مبادلّه مواد. اودونخى به ويايان دولاشانه عضله لرى واسطه سيلاه
صرف ايتديكى قوايى تدارك ايتديكى كېي علملره، متفكرلره،
شاعرلره ده تفكر ابداع ايدن قوتى و برير: شكل ويا اثر، آنجاى
فعاليتده بولونان عضوك طبيعتنه كوره تخلف ايدر.
مشاهدات جديده بزه شونى اوكرتمشدر: تجلياتى يالكتر
طبيعت غير عضويه ده مطالعه ايديلمش اولان بىر قوت،
جمله عصبيه نك معاملات متسلسله فيزولوچيائيه سنده واقدار
اساسلى بىر رول اجرا ايدر كه جريان عصبى ايله بو شكل
قوت و الكترىكيت بىر و عيى شى اعتبار اولونا بيلير.

بىر عصب، كنديسى تركيب ايدن الكتروموتريس
électro-motrice يعنى محصل الكترىك لايعدا جزاء فرديه نك
حركتيله داخلنده على الدوام متحصّل الكترىك جريانلرينك
بىر منبعى كېي نظر اعتباره آلياى در. بناءً عليه، اوللرى
ظن اولونديغى وجهله عصبلى يالكتر ناقل دكلدرلر،
فقط داخللرنده يعنى نخاعين myéline ده واسطوانه محور
cylindre-axe ده اجرا اولونان معاملات متسلسله سايه سنده
آفريننده الكترىكيت در. صوك درجده نازك تجربهلر

و دوشونمك وساعتى چالماق، ماده دن درحال بىر فعل ويا
بىر طرز فعاليت اولاراق نتيجه له بىر.

بويوك فرمه ريق شوبله سوبله يوردنى: بىر بيلورم كه
بىر ذى حيات، اعضايه مالك و شونور بىر مخلوق مادي بىم
بوندن استنتاج ايدىورم كه الكترىكلمك خاصه سنه مالك
اولديغى كېي ماده زنده. دوشونه بيليرده.»

معلوم در: كه وولته Voltaire، روحى بلبل ك نعماتنه تشبيه
ايدر، و نعماتى حاصل ايدن بو كوچوك ميخانيك عضوى، حيات
و حال فعاليتده قالد يقجه نعمات دوام ايدر و بو فعاليتك،
انقطاعيه نعمات بلبل ده منقطع اولور.

عينى تشبيه ايدى بشردن چيقان بوتون، ماكنه لرده
تطبيق اولونا بيلير. بىر بخار ماكنه سى ايش حصوله كتيرديكى
وقت، بىر ساعت وقتى اشعار ايتديكى زمان بخار ماكنه سى
وساعت حالده اولاراق ماده نك نتيجه فعاليتنى ابراز ايدرلر.
نيتة كيم تفكر دخى، دماغ تسميه ايتديكمز او عناصر ماديّه
تركبمك ميخانيكيت سازجه سنك نتيجه فعاليتى در. ميخانيكيت
دماغه نك خدمت خاصى.. حرارت حصوله كتيرومكدن ياخود
جوف قحفيسنك جدارلر بىر طلا ايدن، يا غلايان او جزئى
مقدار مصلى افزا ايتمكدن عبارت دكلدر، نيتة كيم بىر بخار
ماكنه سنك خدمت خاصى ده بخار حاصل ايتمكدن وساعت
ماكنه سنكى حركتك نتيجه سى اولاراق حرارت تكوين
ايتمكدن عبارت دكلدر. دماغ، بو خصوصده، قاره جكردن
و عصبلردن بك فرقلى اولاراق مادي هيچ بىر شى حصوله
كتميرمز، فقط ارض مز اوزه رنده تعضوك اثر اعلاسى، صوك
نتيجه سى، انكشافى كېي كورون بىر طرز فعاليتك منشاء
و منبعيدر.

آسه فال acérhale یعنی معدوم الرأس لر، غایت ابتدائی
 بیر دماغ ایله دوغار لر. علت غائیة cause finale نظریه سنی قانوشی بیر
 ردیه ذی حیات اولان بوزواللی مخلوق لر، بویومه مزوچار چابوق
 اولور لر. حیات و تفکر ایچین الزم اولان عضودن محروم در لر.
 «مقروسه فال» لر، که «آسه فال» لر، بک یاقیندر لر؛ آرنما
 بولش بیر دماغ ایله یاشامیه، بویومه مستعد در لر، فقط
 بونلر انسانلردن زیاده حیوانلر بکزر لر، و ملکات
 روحیه جهتهلر دکی بیر حیوانک بک زیاده دوشنده بولونور لر.
 بالذات سیریتوالیست الان لوجه Latze «بک محقق در: که
 «عاصر ماده دن متکون حالت جسمانیه؛ موجودیت و شکل
 نقطه نظر بندن حالت ذکا مرنک صورت مطلقه ده تابع بولو-
 ندینی بیر جمله احوال عرض ایده بیایر.» دیر .
 تکر ماده ایله برابر نیاب اولور .

هامله ت، مزارلق صحنه مشهوره سنده. ه آئنده
 طو ندینی بر قفانی کوستره درک شویله سویله یور:
 بو قفانه دن بر آووقتک ففانی اولایه بیلین؟ شیمدی
 اونک موشکافانی، محاکمه لری، استدلال لری، هنر لری،
 مؤاخذه لری قانون شناسقلری زرده؟ ناصل اولیورده
 شیمدی بو حیوان حریفک [مزارلجی نک] بیر ملسوث
 کورده کله باشنه چارچاسنه تحمل ایدیور؟ نیجین بوضرب-
 دن طولایی اونا اقامه دعوی ایتمه یور؟ هاها! محتمل که
 بویاباجان زمانده خجتلر یله، مقبوض سندلریله، فراغ و
 انتقال حقوقیه، کفالت مضاعفه لریله، استیفای ایراد حقیه،
 اراضی مبابی ایدی. قورنازلر لرنک: ایرادلرینک ایرادینی
 استیفا ایتمه سنک غایتی دلبر ققاسنک بویله باجققلرله طولاسمی در؟
 زاوالی یوریق yorik م شیمدی سنک شاقلرک زرده، یا
 سنک صیجرامالرک؟ یا سنک شرقی لرنک؟ هرکی کوله دن
 قاتیلان توحافقلرک نه اولدی؟ - هپ نابود اولدی! [°]

کوسترشدر، که عصب لر تخریک اولونور. اولونماز یعنی
 عصب لر بیر فعل فیزیولوژیائی ایفایدر ایتز عصبلرده موجود
 الکتریکیک آزالیر یا خود بوسوتون نیاب اولور، بالعکس
 فعالیتک تعطیلی، بیر تراکم الکتریک، قوای محصله الکتر-
 یکک شدتنده بیر ازدیاد ایله مترافق اولور. بو، صورت
 قطعیه ده اثبات ایدر که قوت ویا فاعلیت عصبیه الکتریکیک
 متحولیه به معادلدر، عصب قوای خفیه نی بتعبیر دیگر توتر
 tension ی قوای فاعیه بتعبیر دیگر حرکت حالنه حکیمک
 ایچین طبیعتده تصادف اولونان لایعد جهازلرک بیرندن باشقا
 بیرشی دکلدر. بو حالده مادام که بوفعالیت، از جمله حسیات
 واراده نت انتقالندن عبرت بولونور. ومادام که هر فعالیت
 عقلیه، احتیاسات تدریجیه و مکرره نتیجه سی اولاراق
 آزار آزار بویور، بو وجهله حقیقتک تمام ایشیکنه قادر
 واصل اولور و کافه آثار روحیه نک، دیمومیت قوا قانون
 عظیمیه تنظیم ایدیلمش اولان قوا وانتظام کائنات منبعندن
 نبعان و تحصل ایتدیکنده شبه ایتمه مزه آرتق امکان بر اقایاجاق
 معایر ماته. دستر بولونور. بویسه آنجاق بو خدمته
 مخصوص بیر عضو مادی ایله یعنی، بوراده، وظیفه سی
 تفکری، استحضار ایتک، بتعبیر دیگر، تأثیرات خارجیه نک
 او یاندر دینی تفکر لری جوهر قشرینک حجراتی یکدیگرینه
 ربط ایدن الیاف عصبیه واسطه سیله یکدیگرینه باغلاماق
 اولان دماغ ایله حیز حصوله کلیر.

دیمک که، هر نه قادر بزم نقطه نظر مزجه اینی افاده
 ایدیلمش اولماقله برابر (قارل فوغت) ک تشبیهی دوعرو در.
 قاده جکر اولمادیقجه صفر، بورکلر بولونمادیقجه ادرار اولمادینی
 کیی دماغ اولمادیقجه ده تفکر اولاماز: فاعلیت روح، جوهر
 دماغینک بیر خدمتیدر، بیر فعلیدر. بولا، بعد لائل ایله اثبات
 اولونان بر حقیقت جلیده در.